תלמוד בבלי · אחרונים · אמת ליעקב

אמת ליעקב על עירובין

רבי יעקב לורברבוים מליסא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אמת ליעקב על עירובין

רבי יעקב לורברבוים מליסא

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אמת-ליעקב-על-עירובין/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף יג: 4
דף יח: 5
דף יט. 5
דף נג. 6
דף נד. 6
דף סד. 6

דף יג:

אלו ואלו דברי אלקים חיים. במאמר זה נתקשו בו המפרשים, ונ"ל לפרש בזה, דהנה בכתובות (דף נז א) פרש"י וז"ל: אבל כי פליגי תרי אמוראי בדין או באיסור והיתר, כל חד אמר הכי מסתבר טעמא, אין כאן שקר, דכל חד וחד סברא דידי' קאמר. מר יהיב טעמא להיתרא, ומר יהיב טעמא לאיסורא. מר מדמי מלתא למלתא הכי, ומר מדמי לה בענינא אחרינא. ואיכא למימר אלו ואלו דברי אלקים חיים הם, זימנין דשייך האי טעמא, וזימנין דשייך האי טעמא, שהטעם מתהפך לפי שינוי הדברים בשינוי מועט עכ"ל. והכי נמי י"ל בכאן, דהיינו שכל אחד השיג ברוה"ק דבריו. דרך משל: סומכוס השיג ברוה"ק דממון המוטל בספק חולקין, ולאשר שהשגתו היה באספקלריא שאינה מאירה קסבר שהוא בכ"מ, ובאמת הוא רק כשאינן מוחזקין. וכן בכ"מ דפליגי תנאים, הלכה כשניהם, רק שחסר לו לדברי אחד מהן איזה תנאי. וכשיהיה התנאי ההוא, אז יתקיים דברי שני. וכן בגיטין (ו ב) אלו ואלו דברי אלקים חיים. זבוב מצא ולא הקפיד, נימא מצא והקפיד. וכן הוא בכל מקום. וכן הוא בדניאל שהשיג דברי אלקים חיים, ולא השיג אותן בשלימות עד שהוצרך לפירוש. וכן כל תנא השיג דבריו ברוה"ק, רק שלא השיגן בשלימות, וחיסר מהן איזה תנאי או שאר איזה דבר. ומחמת שכל מצוה יש לה שרש למעלה, ואיסור מצד דין, והיתר מצד חסד, ודבר שיש בו איסור מאיזה תנאי והיתר על איזה תנאי, בית שמאי שבא להם רוה"ק מצד גבורה, ראו האיסור שבתוכה, ובאמת שחסר כאן עוד תנאי שתאסר, רק שלא השיגו בשלימות רק הכלל, בחסרון תנאים המצטרפין, ובית הלל להיפך. עיין בשל"ה דף כ"ו (בתולדות אדם, בית חכמה תליתאה ח) ותבין. דרך משל, שנים שמעו מרבן זה אסור וזה מותר, ושניהם אמת, רק שלכל אחד צריך תנאי מתחלף, כמו גבי חתול וחולדה בפרק אלו טרפות (נג א) עיין שם:

שם שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה אי נוח לו לאדם שלא נברא משנברא. והוא תמוה דודאי לא נתחכמו על מדותיו ח"ו, ובפרט שהוא נגד מאמרו יתברך וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד. וגם דקדוק הלשון ק"ל, דאמר נוח לו לאדם דהוי לי' למימר נוח לאדם.

אלא נראה דודאי המציאות טוב מאוד, רק דהפלוגתא הוא על כוונה אחרת דהיינו על תחילת הבריאה אם נוח לו לאדם בבריאתו מחמת שיבא אח"כ למדרגה יותר גדולה, או אם אינו נוח לו לאדם להבראות מחמת יראתו שלא יעשה רשע, ובע"כ הוא נוצר. והא דסתם התנא באבות (פ"ד משנה כ"ב) וקאמר שע"כ אתה נוצר, היינו לפי שנמנו וגמרו דנוח לו לאדם שלא נברא. והדר קאמר ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו ואמרי

לה ימשמש במעשיו. פי' כי צער גדול הוא להנשמה לירד לזה העולם, ע"כ יפשפש, ופשפוש הוא תרגום של חיפוש (בתרגומים יב"ע וירושלמי בראשית מד, יב), פי' יחפש אחר מצות עשה כדי לקיים כל המ"ע כדי שלא יצטרך לחזור להתגלגל. וסובר דמשום חסרון מ"ע ג"כ מתגלגל. ואמרי לה ימשמש במעשיו, פי' שימשמש בשעה שבא מעשה לידו שלא יהא בה עבירה ושוב לא יתגלגל. וסובר דאינו מתגלגל אלא בשביל תיקון עבירה ולא בשביל חסרון מ"ע, ומצינו פלוגתא בזו בספרים.

ועוד י"ל, דהנה בתיקוני זוהר תיקון ארבעים (דף פא א) וכן בזוהר (ח"א קלא א) יש מחלוקת דכשהנשמה מתגלגלת כמה פעמים אם הגוף הראשון עומד בתחיית המתים. דחד אמר דכל גופא דלא אשתלים אינו עומד בתחיית המתים, וחד אמר דכולן עומדין. וא"כ לפ"ז אתי שפיר, דהנה הנשמה ודאי יש לה תועלת גדול במה שיורדת לעולם, מאחר שמשתלמת במצות שוב לא תאכל נהמא דכסופא כמבואר בספרים. אבל הגוף דלא אשתלים, למאן דאמר דאינו עומד בתחיית המתים, ודאי נוח לו שלא נברא, כי מה תועלת יש לו בבריאה כיון שאח"כ כלה. ובריאתו לא היה רק לצורך הנשמה כמו שאר בעלי חיים הנבראים לצורך האדם. וזהו מחלוקתן, דנוח לו ל"אדם" - היינו גוף האדם. דמאן דסובר דנוח לו שלא נברא סבר גופא דלא אשתלים אין לו תקומה. ומאן דסובר דנוח לו שנברא סובר דהכל עומדין ויזדככו ולכן טוב לו שנברא.

דף יח:

והנה עלה זית טרף בפיה אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא וכו'. אף דודאי יונה אינה בת דעה, אך כל מה שאנו לומדין דבר אחד מאיזה דבר, חשוב כאילו שמענו ממנו אותו דבר שלומדין. ולכן כיון שראינו שהיונה שטרפה עלה זית בפיה אף שהוא דבר מר, אף שנח ודאי היה נותן לה דברים טובים, לומדים אנו מזה שיותר טוב דבר מר ולקבל מהקב"ה מדבר מתוק ולקבל מיד בשר ודם:

דף יט.

שלשה פתחים יש לגיהנם אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים. לכאורה קשה דמה בא להודיענו בזה. לכן נראה כוונתן דשלשה דברים יש שהן סיבות והכנה לגיהנם. וחשיב "אחד במדבר", דהיינו מה שנעשה במדבר במחלוקתו של קרח, ובזה מרמז עון המחלוקת אשר הוא סיבה לגיהנם. וכן מוכח מהראיה שהביא מהכתוב דגבי קרח וירדו הם כו'. "ואחד בים", היינו מי שיכול להוכיח ואינו מוכיח, והיינו החטא שעשה יונה

ונענש בטביעת הים, כמו שמביא ראיה מיונה. "ואחד בירושלים", היינו העונות שעשו בירושלים, כמ"ש ירהבו הנער בזקן וכו' (ישעי' ג, ה):

דף נג.

אם הראשונים כמלאכים אנו בני אדם, ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים. לכאורה קשה דהש"ס יאמר בלשון הסתפקות. ונראה כוונתן, דמי שמשיג ומבין בעצמו שהראשונים כמלאכים חשוב הוא כבני אדם, אבל מי שמדמה בעצמו שהוא חשוב כראשונים, שחושב שהראשונים בני אדם כמותו, הרי הוא כחמור:

דף נד.

יש לך היטיב לך וא"ת אניח לבני חוק כו' בני אדם דומין לעשבי השדה הללו נוצצין והללו נובלין. [דברי המחבר כאן נשנו בנחלת יעקב פרשת כי תבוא בפס' בשמחה ובטוב לבב (כח, מז) בעמוד רפו, יעויין שם].

דף סד.

אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו. נ"ל ביאור הדברים בזה, היינו שיאמר לו דבר הלכה אשר עוסק בו בכל יום, וממילא יזכור בו בכל יום כשיגיע לאותו דבר הלכה. וזהו שאמר: יאמר לו דבר הלכה אשר מתוך כך יזכרהו. ולזה חד פתח בדיני תפלה וחד פתח בדיני ספר תורה: